

รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

เรื่อง

การส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

โดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรม

ลัดดา โกวิน

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2560

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก อ.ดร.อารีย์ พรหมเล็ก อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ดร.สุนทร เทียนงาม อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ดร.สุธากร วสุโกศล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์ชนม์ธิดา ยาแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางที่ต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์เกษมศรี ตันตพาทย์ ครูโรงเรียนอนุบาลห้วยคต (บ้านชุมทหารวิทยา) ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก คุณครูอัญชญา เมฆฉาย ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย และนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ สนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา ขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สำหรับทุกกำลังใจ

คุณค่าและประโยชน์ของวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

ลัดดา โกวิน

ชื่อเรื่อง	การส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือนิทานและ วรรณกรรม
ผู้เขียน	นางลัดดา โกวิน
ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย)
ที่ปรึกษา	อ.ดร.อารีย์ พรหมเล็ก อ.ดร.สุนทร เทียนงาม อ.ดร.สุธากร วสุโกสิน อ.ชนมธิดา ยาแก้ว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี โดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรม ประชากรคือเด็กปฐมวัยที่อายุ 3-4 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย ตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนนักเรียน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกทักษะทางภาษาด้านการอ่าน แบบสังเกตความสนใจในการอ่านนิทาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการวิจัยปรากฏว่าหลังการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน เด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาด้านการอ่านเพิ่มขึ้นดังนี้

1. เด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาด้านการอ่านหลังการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานคิดเป็นร้อยละ 28
2. เด็กปฐมวัยมีความสนใจในการอ่านหลังการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานคิดเป็นร้อยละ 44.76

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามคำศัพท์	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)	4
พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย	10
กิจกรรมการอ่านนิทาน	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากร	22
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	22
การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
การวิเคราะห์ข้อมูล	24
4 ผลการวิจัย	
การวิเคราะห์ข้อมูล	25
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	29
อภิปรายผล	29
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	30

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การเปรียบเทียบทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลังการทดลอง โดยภาพรวมและรายข้อ	26
2 การเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลังการทดลอง โดยภาพรวมและรายข้อ	27

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงการเปรียบเทียบทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลังการทดลอง	26
2 การเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลัง การทดลอง โดยภาพรวมและรายข้อ	28

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ สามารถแสดงออกโดยการใช้เสียง คำพูด ท่าทาง แล้วสื่อออกมาให้มีความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ฉะนั้นการเรียนรู้ภาษาเริ่มมาจากการพูดก่อนการอ่านและการเขียนภาษายังเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่ชี้พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ไม่ว่าชาติใด สังคมใดย่อมมีภาษาเป็นเครื่องมือช่วยในการติดต่อสื่อความหมายซึ่งกันและกันบุคคลที่สามารถใช้ทักษะได้ดีกว่าย่อมดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและราบรื่น ดังนั้นภาษาจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะการพูด ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านและการเขียน การพัฒนาทางภาษาควรเริ่มจากเด็กปฐมวัยเพราะเด็กในวัย 2-7 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551:136) เด็กเรียนรู้ตามลำดับขั้นพัฒนาการเริ่มจากความคุ้นเคยจากการได้ยิน ได้ฟัง การพูดคุย สนทนา ทำให้พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงาม

เด็กเริ่มเรียนจากภาษาง่ายๆ เรียนรู้การใช้คำศัพท์ด้วยการใช้ประโยคครูสอนภาษาคนแรกของเด็กคือ พ่อ แม่ และเป็นเสียงแรกที่เด็กได้ยินได้ฟัง คือ เสียงจากพ่อ แม่ การโต้ตอบของพ่อแม่ ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษา การพูดสนทนากับเด็กคือการสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541:9-12) การเรียนรู้ภาษาเป็นสิ่งจำเป็นผู้เกี่ยวข้องควรจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้ภาษาเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา นอกจากนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการส่งเสริมทักษะทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อให้เกิดขึ้นอย่างเต็มศักยภาพของเด็กเพราะสภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีสำหรับเด็ก ดังนั้นการพูดจึงเป็นทักษะของพัฒนาการทางภาษาในเด็กปฐมวัยที่สำคัญการจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยต้องจัดให้สอดคล้องกับอายุ ธรรมชาติและความต้องการของเด็กซึ่งมีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงควรตระหนักถึงความสำคัญและจัดประสบการณ์เรียนรู้ทางภาษาให้เหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัย ซึ่งต้องอาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งกล่าวว่าเด็กปฐมวัยอายุ 2-7 ปี จัดอยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นคิดก่อนปฏิบัติการ เด็กเรียนรู้จากการกระทำโดยอาศัยสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่พัฒนาถึงขั้นที่จะเข้าใจ เรื่องที่เป็นนามธรรมได้ต้องอาศัยสื่อที่เป็นรูปธรรมการพัฒนาความสามารถทางภาษาและการสื่อสารของเด็ก นอกจากพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการสื่อสารเบื้องต้น จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีและรวดเร็วที่สุดการที่จะพัฒนาเด็กทุกด้านจำเป็นต้องมีภาษาเพื่อการสื่อสารที่เชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ทั้งกระบวนการคือความเข้าใจ การรับรู้ และการแสดงออกทางภาษาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นที่เด็กต้องได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการทักษะในทุกๆ ด้านโดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางนั่นเอง

กระบวนการพัฒนาการสื่อสารของเด็กนอกจากจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือเงื่อนไขภายในเด็ก ได้แก่สติปัญญา ความสามารถในการเรียนรู้ หรือข้อจำกัดภายในตัวเอง และยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายนอก ได้แก่อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม การจัดประสบการณ์ กระบวนการฝึกหัดที่ต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับลักษณะของเด็ก รวมทั้งเทคนิคและวิธีการเสริมแรงเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดการตอบสนองต่อการฝึก เด็กวัย 2-5 ปี เป็นวัยแห่งการเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านภาษาและการสื่อสาร ซึ่งถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการส่งเสริมทางด้านภาษาอย่างเพียงพอจะทำให้การเรียนรู้ของเด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็วการศึกษาในปัจจุบันมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

การสอนทักษะทางภาษาของครูปฐมวัยอาจสร้างความสุขในขณะที่เรียนได้ด้วยการนำนิทานมาใช้ฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งช่วยให้เกิดความสนุกสนานส่งเสริมการคิด จินตนาการและช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่ฟังนิทานจะฝึกการจดจำความต่อเนื่องของเรื่องติดตามแนวความคิดส่งเสริมให้มีทักษะ ในการฟัง การเรียนรู้คำใหม่จากนิทาน เด็กมีโอกาสร่วมกิจกรรมทางภาษา ทั้งการเล่าเรื่อง การสนทนา วิพากษ์วิจารณ์ การฝึกพูดจากการแสดงบทบาทในนิทาน การเล่นเกม และกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจอยากอ่านหนังสือเพื่อจะได้อ่านนิทานได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ นิทานยังช่วยให้เด็กได้เรียนแบบในสิ่งที่ตั้งตามของนิทาน การเลียนแบบเสียง คำพูดซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้คำและภาษาพูดใหม่ๆ นิทานเป็นการเพิ่มพูนคำศัพท์ เด็กคนใดฟังนิทานมากเด็กคนนั้นก็จะได้ใช้คำศัพท์ที่อยากขึ้นและใช้ได้อย่างหลากหลายเพราะเด็กได้เก็บสะสมคำศัพท์ และความคิดจากเรื่องราวที่ตนได้ฟังมา เมื่อถึงคราวใช้ก็สามารถดึงออกมาใช้ได้ทันที กิจกรรมต่างๆ จากนิทานมีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กไปในตัว

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถทางภาษาด้านการอ่านของเด็ก อายุ 3-4 ปีโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานและวรรณกรรม มีผลต่อความสามารถในการใช้ทักษะการอ่านของเด็กผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อมตลอดจนเป็นการปูพื้นฐานทางภาษาเพื่อการเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี โดยใช้หนังสือ นิทานและวรรณกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัยที่อายุ 3-4 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย ตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนนักเรียน 10 คน

2. ระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ระยะเวลาในการทดลอง ครั้งละ 20 นาที จำนวน 3 สัปดาห์

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ หนังสือนิทาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เด็กเกิดทักษะทางภาษาด้านการอ่านผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะป็นแนวทางหรือทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งให้ครูปฐมวัย บุคลากร ผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย สามารถนำกิจกรรมการอ่านนิทานไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยเพื่อเด็กจะได้มีพื้นฐานความรู้ทางภาษาที่ดีและมีทักษะทางภาษาด้านการอ่านที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย

นิยามคำศัพท์

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง ผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี และกำลังศึกษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

2. การอ่านนิทาน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยกำหนดความยาวของนิทานเรื่องละประมาณ 5-7 นาที ใช้หนังสือนิทานที่มีตัวหนังสือขนาดโตเด็กเห็นได้ชัดเจนประกอบการเล่าทุกครั้ง มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมการอ่านนิทาน หมายถึง การเล่านิทานให้เด็กฟัง โดยครูเป็นผู้ชักชวนให้เด็กเกิดความสนใจจากภาพหน้าปกนิทาน การคาดเดาชื่อเรื่อง คาดเดาเหตุการณ์ในนิทาน จากนั้นครูเป็นผู้เล่านิทานเมื่อเล่านิทานจบก็จะพูดคุยซักถามเกี่ยวกับตัวละครในนิทานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การแก้ไขปัญหาของตัวละครต่าง ๆ และบทสรุปของเรื่องว่าเป็นอย่างไร

3. ความสนใจในการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงความสนใจในการอ่าน เช่น การหยิบจับดูหนังสือ เปิดหนังสือดูรูปภาพ การพูดคุยความในหนังสือ พูดคุย เกี่ยวกับภาพหน้าหนังสือให้เพื่อนดู ถามชื่อเรื่องของหนังสือ และนำหนังสือมาให้ครูช่วยเล่าได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรม” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)
 - 1.1 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.2 จุดมุ่งหมาย
 - 1.3 คุณลักษณะตามวัย
 - 1.4 สาระการเรียนรู้
 - 1.5 มาตรฐานการเรียนรู้ปฐมวัย
2. พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของภาษา
 - 2.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา
 - 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา
 - 2.4 พัฒนาการทางภาษา
 - 2.5 พัฒนาการทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย
 - 2.6 การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย
3. กิจกรรมการอ่านนิทาน
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน
 - 3.2 การเลือกนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.4 รูปแบบและวิธีการอ่านนิทาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กรมวิชาการ, 2547 ก, หน้า 5) ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และเป็นประสบการณ์ใหม่ที่เด็กได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ ได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็กพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขใจในปัจจุบันมิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด

มีโอกาสดอกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่ได้กอยู่ รวมทั้งการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคน

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเองปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่าหนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นหลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าบรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยายจากการรวบรวมผลงานการแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรมชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กและขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบที่จะช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นผู้สอนจึงมิใช่แค่แลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ได้หมายความว่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรความต้องการโดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

จากหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

หมวดต่าง ๆ หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จึงกำหนดสาระสำคัญและโครงสร้างของหลักสูตรปฐมวัย ดังนี้

หลักสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3-5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือเด็กที่ร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่น ๆ (กรมวิชาการ, 2547 ก, หน้า 8)

หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กรมวิชาการ, 2547ก, หน้า 9) มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล เมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัยเด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันเวลาที่ คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 5 ปี มีดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เช่น กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสองเดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูป สามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวโค้งที่กำหนดใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกทรงเท้า
2. พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น รักครู แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นไม่ทำร้ายผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง
3. พัฒนาการด้านสังคม เช่น ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองเล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ทำความเคารพรู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา เช่น บอกความแตกต่างของกลืน สี เสียง รส รูปร่าง จำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้บอกชื่อนามสกุลและอายุของตนเองได้พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ เล่าเป็นเรื่องราวได้ สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่ รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร” เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมนับปากเปล่าได้ถึง 20

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจจะไม่เน้นเนื้อหาการท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้อง

กับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะ การเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น สารการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน (กรมวิชาการ, 2547 ข, หน้า 35) ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญมีดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่

1.1.1 การคิด

- การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่าง ๆ
- การเชื่อมโยง ภาพถ่าย และรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง
- การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงาน
- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุ ต่าง ๆ

1.1.2 การใช้ภาษา

- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราว เกี่ยวกับตนเอง การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน
- การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ ชิต เขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง
- การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กอ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/ เรื่องราวที่สนใจ

2. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริง สารที่เด็กอายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2547, หน้า 39) ดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะเรียนรู้ที่จะเล่น และทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่นตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราว เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติเช่นฤดูกาลกลางวันกลางคืน ฯลฯ

2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ปฐมวัย

มาตรฐานการเรียนรู้ปฐมวัย แบ่งเป็น 5 ด้าน มี 11 มาตรฐาน 51 ตัวบ่งชี้แต่ละมาตรฐานมีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุมและให้น้ำหนักความสำคัญกับกระบวนการบริหารและการจัดการร้อยละ 80 ส่วนผลของการบริหารและการจัดการ คือ คุณภาพผู้เรียนเป็นร้อยละ 20 (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 17-19) ซึ่งมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนมีรายละเอียดและน้ำหนักคะแนน ดังนี้

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย

1. มีน้ำหนักส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีทักษะการเคลื่อนไหวตามวัย
3. มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตน
4. หลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ภัย และสิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 2 เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. ร่าเริงแจ่มใส มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
2. มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก
3. ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เหมาะสมกับวัย
4. ชื่นชมศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักธรรมชาติ

มาตรฐานที่ 3 เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม

1. มีวินัย รับผิดชอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน
3. เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
4. ประพฤติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐานที่ 4 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา

1. สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ชักถามอย่างตั้งใจ และรักการเรียนรู้
2. มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้
3. มีทักษะทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย
4. มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
5. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะตามวัยสาระการเรียนรู้ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็กธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกนิทาน และประสบการณ์สำคัญด้านพัฒนาการทางสติปัญญา ได้แก่ การคิด การใช้ภาษา มาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ความหมายและความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ ซึ่งต้องอาศัยทักษะการฟังและการพูด อันเป็นพื้นฐานของการอ่านและเขียนในการติดต่อทำความเข้าใจกับผู้อื่นดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

หรรษา นิลวิเชียร (2535, หน้า 201) กล่าวว่า ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารระหว่างกันด้วยวิธีการหลายรูปแบบ ซึ่งวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการพูดและการเขียนซึ่งการพัฒนาดังกล่าวช่วยให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้นบุษบง ต้นติวงศ์ (2535, หน้า 40-47) กล่าวว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารที่ต้องใช้ ให้เหมาะกับเรื่องที่ต้องการสื่อสารเด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาแบบต่างๆ ได้แก่ ภาษาศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ละครและคณิตศาสตร์ซึ่งสามารถใช้สื่อสารความคิด แต่ละเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์หลายแบบผสมผสานสลับกัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 822) ให้ความหมายของภาษาไว้ว่า ภาษาหมายถึง ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความหมายของชนกลุ่มหนึ่ง หรือเพื่อสื่อความหมายเฉพาะวงการเสียงตัวหนังสือหรืออากัปกิริยาที่สื่อความหมายได้โดยปริยายหมายความว่าสาระเรื่องราวเนื้อความที่เข้าใจกันได้

สรุปได้ว่า ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในตัวเด็กในรูปแบบของการคิด และในระบบของสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาในระดับต่อไปเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดังนั้นภาษาจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัยอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคม และสติปัญญา ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541, หน้า 42-47) ได้พูดถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา ดังนี้

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรังหรือรุนแรงในช่วงสองปีแรกของเด็กมักทำให้การเริ่มพูดและการรู้จักประโยคช้าไปราว ๆ 1-2 เดือน เพราะการป่วยทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะสมาคมกับเด็กอื่นนอกจากนี้การป่วยทำให้เด็กไม่ยอมพูดจากับใครส่วนเด็กหูหนวกหรือหูตึงยิ่งเรียนพูดได้ช้าทั้งนี้เพราะเด็กไม่มีโอกาสได้ยินคนอื่นหรือแม้แต่คำพูดของตนเองทำให้ขาดตัวอย่างในการเลียนแบบซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการเรียนรู้และพัฒนาภาษา

2. สติปัญญา ความสำคัญ ระหว่างสติปัญญาและภาษาเกี่ยวเนื่องกันอย่างชัดเจนและเพิ่มมากขึ้นจนอายุ 2 ขวบ หลังจากนั้นความสัมพันธ์จะเป็นไปอย่างแน่นแฟ้นเด็กที่มีสติปัญญาดำเท่าใด

ภาษาพูดก็ยิ่งเร็วเท่านั้น ส่วนเด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดพบว่ามีปัญหาติเยียมทั้งในด้านศัพท์และการใช้ประโยค

3. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ได้มีของเล่น ได้พบเห็นหนังสือ ได้อ่านหรือฟังนิทานเล่าเรื่องได้มีโอกาสติดต่อกับผู้ใหญ่ทำให้มีโอกาสจะพัฒนาภาษาได้ดีกว่าเด็กที่ถูกปล่อยอยู่ตามลำพังกับเพื่อน

4. อายุและเพศ นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษาของเด็ก หากสังเกตจะพบว่าเด็กผู้หญิงจะแสดงการใช้ภาษาพูดได้เหนือกว่า ดีกว่าและเร็วกว่าเด็กผู้ชาย

5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว จากการศึกษาพบว่าเด็กในสถานสงเคราะห์เลี้ยงดูเด็กกำพร้า มักมีพัฒนาการล่าช้ากว่าเด็กทั่วไปเพราะเด็กเหล่านี้ขาดความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแม่หรือพี่เลี้ยงเด็กที่มีลูกสาวคนเดียวมักมีทักษะด้านภาษาสูงกว่าเด็กที่มีพี่น้องในทุกด้าน เพราะเด็กลูกคนเดียวอยู่ในความสนใจของแม่มากกว่าและไม่ต้องแข่งขันกับพี่น้อง

6. การพูดหลายภาษาทำให้เด็กเกิดความสับสนในการพูด ไม่สามารถพูดได้โดยเสรีต้องคิดอยู่ตลอดเวลาว่าจะพูดอย่างไรจะถูกในโอกาสใด เด็กจะรู้สึกว่ามีปัญหาในการปรับตัวกลัวถูกหัวเราะเยาะหรือเป็นที่รำคาญของคนอื่นไม่กล้าพูดกับคนอื่นจนกลายเป็นคนเก็บตัวอันเป็นปัญหาทางด้านบุคลิกภาพเด็กเหล่านี้จะรู้สึกดีขึ้นหากได้อยู่ในภาวะที่มีคนอื่นซึ่งมีปัญหาลักษณะคล้ายกับตนเอง

7. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็กเป็นอย่างมากกล่าวคือ เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมใดการใช้ภาษาของเด็กก็จะเป็นไปตามสิ่งแวดล้อมนั้นยังอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีเท่าใดเด็กก็ยังมีโอกาสได้เรียนรู้คำศัพท์แปลก ๆ ใหม่ ๆ มากขึ้นเท่านั้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านภาษานั้นมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เช่น สุขภาพร่างกาย สติปัญญา ซึ่งไม่ว่าจะเป็นทางกรรมพันธุ์หรือสิ่งแวดล้อมรวมไปถึงการเรียนรู้ก็ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างมาก

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา

การที่เด็กแต่ละคนสามารถพัฒนาภาษาพูดและความสามารถในการฟังจนสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้นั้น ได้มีผู้ให้ความสนใจศึกษาและกำหนดเป็นทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาไว้ดังนี้ ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541, หน้า 31-35) ได้สรุปการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The autism theory) หรือ (Autistic theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าการเรียนรู้การพูดของเด็กเกิดจากการเลียนเสียงอันเนื่องมาจากความพึงพอใจที่จะทำเช่นนั้น โมว์เรอร์ (Mowrer) เชื่อว่าความสามารถในการฟังและความเพลนเพลนจากการได้ยินเสียงของผู้อื่นและเสียงของตนเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการ

2. ทฤษฎีการเลียนแบบ (The limitation theory) เลวิส (Lewis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาการทางภาษาอย่างละเอียด ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นเกิดจากการเลียนแบบซึ่งอาจเกิดจากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง

ต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้น (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 60-62) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาออกเป็น 7 ขั้น คือ

1. ระยะอ้อแอ้ (Random stage) เป็นระยะที่เด็กแรกเกิดถึง 6 เดือน ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กจะเปล่งเสียงธรรมชาติต่าง ๆ ที่ยังไม่มีความหมายออกมา เช่น อ้อแอ้ เสียงร้องไห้ การเปล่งเสียงของเด็กในช่วงนี้ก็เพื่อบอกถึงความต้องการของเด็ก เช่น หิวจะร้องไห้

2. ระยะแยกแยะ (Jargon stage) เป็นระยะที่เด็กอายุ 6 เดือนถึง 1 ปี สามารถแยกเสียงที่เขาได้ยิน ถ้าเด็กรู้สึกพอใจที่จะได้ส่งเสียงและถ้าเสียงใดที่เขาเปล่งออกมาได้รับการตอบสนองในทางบวกเขาพอใจเขาก็จะเปล่งเสียงนั้นซ้ำอีกในบางครั้งเขาจะเริ่มมีเสียงเล็กสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่มีคนคุยด้วยเสียงที่เปล่งออกมายังไม่มีความหมาย

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation stage) เป็นระยะที่เด็กอายุ 1-2 ปี เริ่มเลียนเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยินจากพ่อแม่ผู้ที่ใกล้ชิด เสียงที่เปล่งออกมาเริ่มมีความหมายมากขึ้นเป็นการเริ่มพัฒนาทางด้านภาษา

4. ระยะขยายความ (The stage of expansion) เป็นระยะที่เด็ก 3-4 ปี เด็กเริ่มหัดพูดโดยเริ่มเรียกชื่อคนที่ใกล้ชิด สัตว์ สิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว เริ่มจะเข้าใจในสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายส่วนมากเด็กจะเริ่มพูดคำนามโดด ๆ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง หมา แมว นก ฯลฯ

5. ระยะโครงสร้าง (Structure stage) เป็นระยะที่เด็กอายุ 4-5 ปี เริ่มพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ รับรู้ และการสังเกตการณ์พูดคำเป็นวลี เป็นประโยคสั้น ๆ เช่น กินข้าว ขอไปด้วยแม่ไปตลาดไปเที่ยว ฯลฯ

6. ระยะตอบสนอง (Responding stage) เป็นระยะที่เด็กอายุ 5-6 ปี เริ่มมีความสามารถในการคิดและการพัฒนาทางภาษาที่สูงขึ้น เป็นแบบแผนมากขึ้น เริ่มใช้ไวยากรณ์อย่างง่าย ๆ รู้จักคำมากขึ้นการสื่อความหมายในระยะนี้เป็นระยะที่เกิดขึ้นตามสิ่งที่เขามองเห็นและสิ่งที่เขาเรียนรู้ เช่น การพูดคุยในสิ่งที่เกี่ยวข้องในขณะนั้น เช่น ขอโทษเมื่อทำผิดโดยไม่ตั้งใจ การรู้และใช้คำศัพท์ในระยะนี้ประมาณ 3,000-3,500 คำ

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative stage) เด็กอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ระยะนี้เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนเด็กมีการพัฒนาด้านภาษาไปอย่างรวดเร็ว เด็กจะสนุกกับคำศัพท์ต่าง ๆ เริ่มรู้จักถ้อยคำ สำนวนที่สร้างสรรค์ไพเราะขึ้น เริ่มรู้จักพูดสิ่งที่เป็นามธรรมมากขึ้น และจะเริ่มในการพูดและการเขียนไปในขณะเดียวกัน เช่น เด็กบางคนชอบวาดรูปพร้อมกับอธิบายเล่นไปด้วย

จากพัฒนาการทางภาษาจะเห็นได้ว่า เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น พัฒนาการทางภาษาจะสูงขึ้น คำศัพท์ที่เรียนรู้จะเพิ่มมากขึ้น ประโยคมีความซับซ้อนและใช้โครงสร้างของประโยคได้หลายรูปแบบเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาจะมีการเรียนรู้คำศัพท์และรูปแบบประโยคที่เห็นได้อย่างชัดเจน

พัฒนาการทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

Holdaway (1979) ได้จัดพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัยตามลำดับพัฒนาการไว้ดังนี้
ขั้นที่ 1 Emergent reading

1. ดูหนังสือเรื่องที่ชอบ พูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตนทำท่าทางเหมือนอ่านหนังสือ
2. จับใจความและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อเรื่องโดยการใช่ประสบการณ์ตรง

3. ไม่สนใจข้อความตามลำดับของเรื่อง

4. อ่านเรื่องสั้น ๆ ที่บอกให้ครูบันทึกให้
5. อ่านและเขียนตัวขีดเขียน (Scribbles)
6. อ่านด้วยตัวอักษรแล้วพยายามลอกหรือเขียนทับ

ขั้นที่ 2 Advanced emergent reading

1. การกวาดตามองข้อความตามบรรทัด ดูข้อความที่มีตัวหนังสือใหญ่และเขียนวนคำ
2. ตรวจสอบความถูกต้อง โดยการเดาจากประสบการณ์เดิมและจดสิ่งชี้แนะ
3. อ่านข้อความที่มีตัวอักษรและคำที่เห็นกันอยู่เป็นประจำ
4. หาคำที่มีตัวอักษรที่คล้ายคลึงกันโดยการตรวจสอบจากจุดที่เริ่มต้นของประโยค

ขั้นที่ 3 Emergent to early reading

1. รู้จักคำที่อยู่ในชีวิตประจำวันเมื่อเห็นคำนั้นในบริบทหรือสิ่งแวดล้อม
2. คาดเดาคำใหม่โดยดูรูปประโยคและความหมาย
3. กวาดสายตาถูกทิศทางเมื่อมองข้อความที่คุ้นเคย
4. ชี้และบอกชื่อของตัวอักษรส่วนใหญ่ได้
5. พิจารณาตัวอักษรบางตัวเพื่อจะบอกว่าคือตัวอะไรแล้วพยายามลอกและตกแต่งรูปร่างของ

ตัวอักษร

6. จำคำบางคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันได้

ขั้นที่ 4 Emergent reading

1. ชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของคำบางคำ
2. ใช้เสียงพยัญชนะต้นที่รู้จักในการคาดเดาและตรวจสอบคำที่จบ
3. บอกข้อสังเกตที่แสดงว่ารู้คำว่าคำ ๆ เดียวกันสามารถผสมกับคำอื่นกลายเป็นคำใหม่

เช่น เด็กชาย เด็กหญิง แม่ค้า แม่น้ำ

4. ลอกหรือเขียนข้อความโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ของตนเองใช้รูปประโยคที่ถูกต้องและกลับมาอ่านได้

5. เล่นเกมโดยใช้บัตรคำที่มีคำคุ้นเคยหรือเรียงบัตรคำให้เป็นประโยคได้ถูกต้อง
6. ชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดลงท้ายของประโยค

ขั้นที่ 5 Advance early reading

1. คาดเดาข้อความจากสิ่งชี้แนะโดยดูพยัญชนะตัวแรกของคำประกอบกับความรู้เดิมเกี่ยวกับ

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปตัวอักษรกับเสียงอักษร

2. จำและตรวจสอบตัวอักษรที่สัมพันธ์กับเสียงของคำ
3. ตรวจสอบคำที่อ่านด้วยการชี้ตัวอักษรในคำพร้อม ๆ กับออกเสียงไปด้วย
4. ใช้รูปและเสียงตัวอักษรเป็นหลักในการสะกดคำใหม่ที่ไม่รู้จักหรือคำที่ไม่แน่ใจ

พัชร ฝอยธิน และวนาท รักสกุลไทย (2543, หน้า 20-21) ได้อธิบายขั้นตอนของการอ่านของเด็กไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1

- คาดเดาภาษาหนังสือ

- แก้ไขความผิดพลาดของความหมายด้วยตนเอง
- พยายามใช้ประสบการณ์จากการพูดคุยกลับมาเป็นภาษาที่ใช้อ่าน

ขั้นที่ 2

- แก้ไขความผิดในประโยคด้วยตนเอง
- ตระหนักว่าตัวหนังสือมีรูปร่างคงที่
- สามารถชี้บอกคำที่เหมือนกันซึ่งอยู่ในหน้าเดียวกัน
- สามารถมองตามตัวอักษรบนแผ่นกระดาษขนาดใหญ่ได้

ขั้นที่ 3

- จำคำที่คุ้นเคยได้
- คาดคะเนความหมายจากบริบท
- ใช้วิธีการอ่านไปในทิศทางเดียวกันจนเป็นนิสัย
- สามารถระบุและบอกชื่อตัวอักษรได้เกือบหมด

ขั้นที่ 4

- เข้าใจเกี่ยวกับการเริ่มต้นและการลงโทษเมื่อนำมาใช้ในการเดาคำ
- ใช้เสียงช่วงต้นของคำในการเดาคำใหม่ ๆ ในบริบท
- สามารถใช้คำที่รู้จักมาแต่งประโยคได้

ขั้นที่ 5

- ในการแก้ปัญหาการอ่านคำใช้เสียงเริ่มต้นและเสียงควบกล้ำไปพร้อมกับคำบอกใบ้ของบริบท

- สามารถรู้ว่าเสียงของคำที่ได้ยินประกอบด้วยตัวอักษรอะไร
- สร้างคำศัพท์จากสิ่งที่พบเห็นได้มากขึ้น

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่เด็กเชื่อมโยงความคิดจากภาพสัญลักษณ์ต่าง ๆ ด้วยการค้นหาความหมายจากตัวอักษรเพื่อสื่อความหมายออกมาโดยในขั้นแรกจะได้แก่ การคาดเดาภาษา การแก้ไขความผิดในประโยคด้วยตนเองจนถึงการรู้จักแก้ปัญหาในการอ่านคำและสามารถสร้างคำจากสิ่งที่พบเห็นได้มากขึ้น

การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ตามความเป็นจริงเด็กมีประสบการณ์ทางภาษาอย่างผิวเผินจากการมีปฏิสัมพันธ์โดยปราศจากการฝึกสอนเป็นพิเศษภายในเวลาอันสั้น ในขณะที่เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นแรกเริ่มของการใช้เหตุผลแต่เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาในระดับลึกเป็นนามธรรมและมีโครงสร้างทางภาษาศาสตร์ที่ซับซ้อนอยู่ในระดับสูง นอกจากจะเรียนรู้โครงสร้างทางภาษาในชุมชนของตนแล้วเด็กยังเรียนรู้กฎอันซับซ้อนซึ่งเป็นพื้นฐานการใช้ด้วย เด็กเรียนรู้ว่าจะพูดเมื่อไร อย่างไร พูดอะไรกับใคร (หรรษา นิธิเชียร, 2535, หน้า 203-207)

ทัศนะนักพฤติกรรมศาสตร์ (The behaviorist view) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากผลการปรับสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตนเองในขณะที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ แรงเสริมในทางบวกจะถูกนำมาใช้เมื่อภาษาของเด็กใกล้เคียงหรือถูกต้องตามภาษาผู้ใหญ่ซึ่งนักพฤติกรรมศาสตร์มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนภาษาของเด็กคือ

1. เด็กเกิดมาโดยมีศักยภาพในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ โดยปราศจากความสามารถพิเศษด้านการเรียนด้านใดด้านหนึ่ง

2. การเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งการเรียนทางภาษาเกิดขึ้นโดยสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ปรับพฤติกรรมผู้เรียน

3. พฤติกรรมทั่วไปรวมทั้งภาษา ถูกปรับโดยแรงเสริมจากการตอบสนองที่เกิดจากสิ่งเร้า

4. ในการปรับพฤติกรรมที่ซับซ้อนอย่างเช่นภาษาจะมีกระบวนการเลือกหรือทำให้ตอบสนองเฉพาะเจาะจงขึ้น โดยผ่านการให้แรงเสริมทางบวก ถึงแม้ว่าการตอบสนองทั่วไปและชนิดง่าย ๆ จะได้แรงเสริมทางบวกตั้งแต่ต้น แต่การให้แรงเสริมในระยะหลัง ๆ จะถูกนำมาใช้กับการตอบสนองที่ซับซ้อนและใกล้เคียงกับเป้าหมายทางพฤติกรรมสูงสุด

ทัศนะของนักทฤษฎีสภาวะติดตัวโดยกำเนิด (The nativist view)

นักทฤษฎีเชื่อเกี่ยวกับกฎธรรมชาติ หรือกฎเกี่ยวกับสิ่งที่มีมาแต่กำเนิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาของเด็กแตกต่างจากนักพฤติกรรมศาสตร์สองประการสำคัญ คือ

1. การให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบภายในบุคคลเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษา

2. การแปลความบทบาทขององค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ภาษาของชอมสกี, แมคเนล และเลนเบิร์ก (Chomsky, McNeill and Lenneberg, n.d. อ้างถึงในหรรษา นิลวิเชียร, 2535, หน้า 206) เป็นผู้ที่มีความเชื่อว่า เด็กเกิดมาด้วยความสามารถทางภาษาเด็กทุกคนเกิดมาโดยมีโครงสร้างทางภาษาศาสตร์อยู่ในตัว ซึ่งได้แก่ โครงสร้างทางการเรียนรู้ทางด้านความหมาย ประโยค และระบบเสียงเด็กจะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางร่างกายและขั้นตอนทางภาษาเกี่ยวโยงและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยที่ความสามารถทางการเรียนภาษาของเด็กจะถูกวางโปรแกรมไว้ในตัวและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ

ทัศนะของนักสังคมศาสตร์ (The socialist view) หรือทฤษฎีวิวัฒธรรมให้ความสนใจเกี่ยวกับผลกระทบของสิ่งแวดล้อมทางภาษาของผู้ใหญ่ที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ผลการวิจัยกล่าวว่า วิธีการที่ผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กมีผลต่อพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก วิธีการเหล่านั้นได้แก่การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง การสนทนาระหว่างรับประทานอาหารการแสดงบทบาทสมมติ การสนทนา เป็นต้น

นักวิจัยได้พยายามศึกษาลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนภาษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของเด็กจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรรษา นิลวิเชียร (2535, หน้า 204) ได้สรุปหลักการไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก การส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจ ปฏิบัติจริง กระทำด้วยตนเองอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ รู้จักสังเกต ตั้งสมมติฐาน ผู้ใหญ่ ไม่ควรเป็นผู้ออกคำสั่งอย่างเดียวควรให้เด็กเป็นผู้ตั้งคำถามบ้าง

2. สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบุคคลรอบข้างเด็กควรได้สื่อสารแบบสองทางซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสาร บุคคลที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วยได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน ญาติพี่น้อง เป็นต้น

3. สิ่งแวดล้อมที่เน้นความหมายมากกว่าด้านรูปแบบ พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ควรยอมรับการสื่อสารของเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน โดยคำนึงถึงความหมายที่เด็กต้องการจะสื่อออกมาเป็นสิ่งสำคัญกว่าการพูดด้วยรูปแบบไวยากรณ์ที่ถูกต้องเรียงภาษาจากง่าย ๆ ไปสู่ที่ซับซ้อน

4. สิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยความหลากหลาย ทั้งด้านวาจาและไม่ใช่วาจา เด็กควรจะได้รับประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์ในหลาย ๆ รูปแบบเพราะประสบการณ์จะมีส่วนช่วยในด้านการแสดงออกทางภาษาจะเห็นได้ว่าการเรียนภาษาของเด็กจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กให้เด็กมีโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์ได้ลงมือกระทำได้สังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเพราะสิ่งแวดล้อมจะช่วยปรับพฤติกรรมที่เรียนให้เกิดการเรียนรู้ต่อไปได้อย่างรวดเร็วและมีความก้าวหน้าทางด้านภาษาต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทัศนะของนักทฤษฎีหลาย ๆ ท่านมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้ทางภาษาที่หลากหลาย และนำหลักพัฒนาการทางภาษาในเด็กวัย 3-5 ปี มาใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542, หน้า 11-113) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางปัญญา เด็กก่อนเรียนเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษามากขึ้น รู้คำศัพท์มากขึ้น พัฒนาคำพูดเดี่ยวสู่คำพูดที่เป็นวลีและเป็นประโยคในที่สุด เช่น เด็กเล็กมักเริ่มจากคำว่าแม่ ต่อมาเป็นแม่จำต่อมาเป็นแม่ไปไหน ในช่วงระยะของการพัฒนาทางภาษานี้ การพูดคุยและการสนทนากับเด็กเป็นการกระตุ้นที่ดีเด็กสามารถพัฒนาความคิดได้เต็มที่ การปล่อยให้เด็กเรียนรู้ภาษาเองตามธรรมชาติเด็กจะมีพัฒนาการทางภาษามาก คำถามของเด็กที่ถามว่า “ทำไม” คือการค้นหาคำศัพท์ ค้นหาภาษาฝึกความจำ และเหตุการณ์ตอบคำถามของผู้ใหญ่ ความสนใจ คำตอบจะมีมากถ้าผู้ใหญ่ตอบเด็กจะสนุกสนานและเรียนรู้ไปพร้อมกัน การเรียนรู้ภาษาเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติ จากความคุ้นเคยการได้ยิน ได้ฟังแต่ถ้ามีการเสริมสร้างร่วมด้วยการพัฒนาทางภาษาจะงดงาม

การพัฒนาความสามารถทางภาษาควรเริ่มตั้งแต่เด็กในวัย 2-7 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว (อารี สันหลวี, 2535, หน้า 183) เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความสามารถในการเรียนรู้ภาษาโดยเด็กจะเรียนรู้การใช้ภาษาของตนเองทั้งทางด้านความหมายประโยคและเสียง จากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (หรรษา นิลวิเชียร, 2535, หน้า 206)

ประมวญ ดิคคินสัน (2536, หน้า 154) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยควรใช้หลักการใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ถ้อยคำที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ควรนำมาจากนิทาน บทความ เรื่องราวที่เด็กสนใจแล้วหยิบคำที่น่าสนใจจากเรื่องราวมาใช้ โดยอาจนำคำมาจัดหมวดหมู่หรือนำมาผูกเป็นเรื่องราวขึ้นมาใหม่

2. เด็กควรจะเรียนรู้ถ้อยคำจากใจความ เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น

3. เล่นเกมโดยใช้ถ้อยคำ เช่น ปริศนาอักษรไขว้ การทายประโยค จับคู่คำกับภาพ เป็นต้น นอกจากนั้นครูควรส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาต่าง ๆ

ในชีวิตประจำวัน เช่น พูดขยายความหมายของถ้อยคำให้ใช้ได้หลากหลาย ขยายความรู้ในการใช้โครงสร้างทางภาษาให้ถูกต้อง รู้จักแต่งประโยคให้มีความหมายชัดเจน หาคำอื่น ๆ มาใช้แทนกันได้ จินตนาการนึกภาพจากคำบรรยายได้รู้จักให้คำจำกัดความของถ้อยคำนั้น พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม ประมวญ ดิคคินสัน (2536,

หน้า 154) กล่าวว่า ภาษาสามารถพัฒนาได้ดีในบรรยากาศที่ผ่อนคลายมีการยอมรับและไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กมีความก้าวหน้าทางภาษาอย่างรวดเร็วมีดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางภาษาชั้นเรียนและโรงเรียนควรตกแต่งด้วยคำหรือข้อความซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
2. การเล่น การเล่นของเด็กเปรียบได้กับการทำงานในโลกของผู้ใหญ่ การพัฒนาการทางภาษาส่วนมากเกิดจากประสบการณ์จริงจึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้เล่น
3. การอ่าน การอ่านเป็นสื่อของการเรียนรู้ ควรจูงความสนใจให้เด็กรักการอ่าน เช่น อ่านนิทานให้เด็กได้ฟัง

การจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนความเชื่อหรือปรัชญาของผู้จัด ทั้งนี้ต้องเป็นสภาพแวดล้อมที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของเด็ก สรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะจัดให้มีมุมประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมีมุมที่เด่นชัดคือ มุมห้องสมุด มุมอ่าน มุมเขียน ส่วนมุมอื่น ๆ ที่อาจจัดไว้ได้แก่ มุมบทบาทสมมติ มุมบล็อกมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ โดยมุมทุกมุมสามารถจัดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาได้ โดยจัดให้มีป้ายสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ที่มีความหมายในการสื่อสารกับเด็ก มีวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถกระตุ้นให้เด็กต้องการที่จะเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

2. บรรยากาศภายในห้องเรียน

ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ จะมีบรรยากาศของการเรียนรู้แบบร่วมมือเด็กมีโอกาสและเวลาที่จะตัดสินใจเลือกลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เด็ก ๆ สนใจที่จะอ่านและเขียนจากความเข้าใจและประสบการณ์ ทั้งนี้จะต้องเป็นห้องเรียนที่เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

บทบาทครู

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ เน้นการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยมีการคิดเป็นแกนสำคัญ ซึ่งการเรียนการสอนจะเป็นลักษณะที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ซึ่งครูจะต้องปรับบทบาทดังนี้

1. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ครูจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม การจัดหา จัดซื้อ และใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อประสบการณ์ของเด็ก และตัดสินใจเกี่ยวกับบริบทของการเรียนรู้ซึ่งได้แก่ การให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมการสนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นการให้โอกาสเด็กในการสร้างความหมายจากการอ่านเขียน โดยให้เด็กได้เป็นผู้เรียนอย่างกระตือรือร้น การสนับสนุนให้ทดลองอ่าน และตรวจสอบด้วยตนเอง และการตอบสนองในทางบวกซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2. ครูเป็นแบบอย่าง

ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กเป็นการเลียนแบบ และมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ ดังนั้นครูจึงสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก 2 ทางด้วยกัน คือ ครูเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่แสดงให้เด็กเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการรู้หนังสือในชีวิตประจำวันของผู้ใหญ่ และครูเป็นผู้สาธิต แสดง แบบอย่างการใช้ภาษาหลาย ๆ ลักษณะ เช่น ขณะอ่านหนังสือเล่มใหญ่ เล่านิทาน ช่วงเวลาการอ่านเงียบ ๆ ตามลำพังการอ่านจากบริบทการเรียนรู้จริง การเขียนร่วมกัน การเชื่อมโยงระหว่างการเขียนและการอ่านจากการสังเกตและมีประสบการณ์เป็นนักอ่าน นักเขียนของเด็ก เด็กจะสามารถสังเกตองค์ประกอบของทักษะการรู้หนังสือและรวมเข้าด้วยกันเป็นองค์รวม

3. ครูเป็นผู้จัดการ

ครูจะเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้เด็กได้เรียนรู้แบบร่วมมือและทำงานร่วมกัน ครูก็เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ และเป็นผู้มีส่วนร่วม อย่างกระตือรือร้นเช่นกัน นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อการเรียนรู้ของเด็ก

4. ครูเป็นผู้ประเมิน

ครูเป็นผู้ประเมินพัฒนาการเด็ก เป็นผู้เก็บรวบรวมหลักฐานงานที่แสดงการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งครูจะต้องทราบว่าเด็กอยู่ในระดับใด ประสบการณ์เดิมและสิ่งที่เขารู้แล้ว และเด็กจะก้าวหน้าไประดับใด ครูจะช่วยให้เด็กพัฒนาไปได้อย่างไรสิ่งสำคัญของการประเมิน คือ เพื่อส่งเสริมเด็กได้อย่างเหมาะสม

บทบาทเด็ก

ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติ เด็กจะมีบทบาท ดังนี้

1. เด็กเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านและการเขียนด้วยการอ่านและการเขียนอย่างมีความหมายจริง ๆ
2. เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ตั้งแต่การสร้างหัวข้อที่จะเรียนร่วมกันการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการและใช้ในชีวิตจริงของเด็ก และการประเมินผลงานของตนเอง
3. เด็กเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครู ซึ่งเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันเด็กได้เรียนรู้แบบร่วมมือมากขึ้น

กิจกรรมการอ่านนิทาน

ความหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

เนื่อน้อง สนับบุญ (2541, หน้า 35) การเล่านิทานหมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวของนิทานให้เด็กเข้าใจด้วยการเล่าโดยใช้น้ำเสียง ท่าทาง สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการประกอบการเล่าและยังครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542, หน้า 59-62) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กสนใจในการเรียนรู้ สามารถจดจำ กล่าวแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนานอกนั้นยังช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้ อยากเห็น ความสัมพันธ์ผลความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าวจะช่วยให้เด็กมีความปรารถนาและมีความสุข ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้นิทานมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็ก ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือในการสอนที่มีประสิทธิภาพในการชักจูงผู้เรียนให้คล้อยตามเป็นตัวละครต้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวผู้เรียน
 2. เป็นตัวกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออกอันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้เรียน
 3. เป็นตัวแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก
- ภารดี ศรีประยูร (2542, หน้า 30) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานต่อการเรียนการสอน ดังนี้
1. ให้ความบันเทิงกับเด็ก ๆ ทำให้ผ่อนคลายอารมณ์ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินทำให้เด็กเร่าแรงแจ่มใสสมวัย
 2. นิทานใช้นำเข้าสู่บทเรียน
 3. นิทานช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดี หรือผิดบางประการของเด็กเกี่ยวกับความเชื่อ ความกลัว และสอนจริยธรรมแก่เด็ก
 4. นิทานจะทำให้เด็ก ๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดพิจารณาแก้ปัญหาได้
5. ใช้นิทานเป็นเครื่องมือฝึกทักษะทางภาษาและกระบวนการคิด
6. ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวจอริยาบถของตนเอง
 7. ใช้นิทานส่งเสริมการอ่าน
 8. ใช้นิทานเพื่อสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งจะส่งผลไปถึงการปกครองเด็ก
- พัชรี คุ่มชาติ (2553, หน้า 18) การเล่านิทาน หมายถึง การเล่าเรื่องหรือถ่ายทอดเรื่องราวของนิทานให้เด็กเข้าใจ ด้วยน้ำเสียง ท่าทาง สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ทำให้การเล่านิทานนั้นน่าสนใจ สนุกสนานยิ่งขึ้น
- จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า การเล่านิทานเป็นศิลปะเพื่อความบันเทิงที่ถูกต้องที่สุดเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาอารมณ์ สังคมของเด็ก ช่วยฝึกทักษะทางภาษา คือ การฝึกการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนส่งเสริม การอ่าน สร้างความเพลิดเพลิน ความสุขสดชื่นให้แก่เด็กช่วยให้เด็กได้รู้จักแง่มุมเล็ก ๆ น้อย ๆ จากนิทานช่วยสอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ นอกจากนี้การเล่านิทานยังเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่แสดงออกถึงความรักและความเอาใจใส่ของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็กของเด็กอีกด้วย

การเลือกนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

หลักการเลือกหนังสือนิทานให้เหมาะสมกับเด็กมีผู้ให้ข้อคิดไว้หลายท่าน ดังนี้

สมใจ บุญอุรพิชญ์ (2539, หน้า 7-8) กล่าวว่า การเลือกนิทานที่จะนำมาเล่าให้เด็กฟังนั้นควรคำนึงถึงอายุและความสนใจของผู้ฟัง เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-6 ปี จะสนใจตนเองน้อยลงเริ่มสนใจภายนอกมากขึ้น มีอารมณ์รักสนุก ชอบฟังนิทานประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่มีสัตว์พูดได้นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยฟังนั้นมีหลายประเภท เช่น นิทานที่เล่นคำ เล่นเสียงจังหวะคำ นิทานที่มีคำคล้องจองมีคำซ้ำ ๆ กันที่น่าฟัง นิทานที่กระตุ้นจินตนาการและตอบสนองให้เด็กได้แสดงท่าทาง นิทานที่รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของเด็ก และให้ความเห็นอก เห็นใจ หนังสือที่นำมาเล่านี้ควรมีภาพประกอบชัดเจน สีสันสวยงามและเสนอภาพที่สะท้อนความคิดเด็กในทางที่ดีงาม ระยะเวลาในการเล่าในระยะแรกควรใช้เวลาประมาณ 20 นาที

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539, หน้า 57-59) ได้กล่าวถึงการเลือกนิทานที่จะเล่าให้เด็กปฐมวัยฟังนั้นผู้เล่านิทานจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์และความสามารถที่จะแยกแยะเลือกนิทานให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เด็กวัยระหว่าง 4-6 ปี จะให้ความสนใจกับตัวเองน้อยลงหันมาสนใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวมากขึ้น แต่ความสนใจของเด็กวัยนี้ ยังเป็นระยะสั้นเท่านั้นคำกลอนที่มีความคล้องจอง เช่น เพลงกล่อมเด็ก คำทายที่ประลองปัญญา นิทานที่เป็นคำประพันธ์สัมผัสคล้องจองเด็ก ๆ จะชอบมาก เช่น หนูมีกับหนูมา หนูมากับหนูมี หนูมีมีตุ๊กตาหมา หนูมามีตุ๊กตาหมี เป็นต้น นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังชอบนิทานที่มีตัวเดินเรื่องหรือตัวเอกเป็นสัตว์พูดได้ เช่น หมาป่าพูดได้คุยกับหนูน้อยหมวกแดง เป็นต้น นิทานที่เหมาะสม และควรเล่าให้เด็กฟังนั้นควรเป็นนิทานที่เปี่ยมด้วยคุณค่าทางเนื้อหาได้บรรณารักษ์ รูปแบบการใช้ ถ้อยคำ สำนวนภาษา ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณภาพยกระดับสติปัญญาและจิตใจในทางที่ดี นิทานที่เล่าให้เด็กฟัง นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้วผู้เล่ามีส่วนอย่างมากในการนำเสนอให้นิทาน เรื่องนั้นมีความสนุกสนานเหมาะสมกับวัยของเด็กมีแง่มุม มีชั้นเชิงและเห็นรายละเอียดที่จะเล่าให้ เด็กฟัง ไม่ว่าจะเป็นการเล่านิทานปากเปล่า นิทานวาดไปเล่าไปและลีลาการเล่านิทานจะต้องส่งผล ให้ผู้ฟังหรือเด็ก ๆ เห็นภาพพจน์ และเกิดความสนุกสนานประทับใจ

สัณห์พัฒน์ อรุณธารี (2542, หน้า 23) เรื่องและนิทานต่อไปนี้ไม่ควรนำมาเล่าให้เด็กฟัง

1. เป็นเรื่องที่หวาดเสียว น่ากลัวอย่างไม่มีเหตุผล เช่น เรื่องเกี่ยวกับภูติผีปีศาจ
2. เรื่องเกี่ยวกับการรักใคร่ การหนีตามกันของหนุ่มสาว
3. เรื่องเกี่ยวกับการพลัดพรากจากพ่อแม่ และการถูกทอดทิ้ง
4. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้ายทารุณมีการลงโทษอย่างรุนแรงเกินไปควรมีการให้อภัย
5. เรื่องที่ผู้เล่าไม่ถนัดที่จะเล่าจะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีได้

6. เรื่องที่สอดแทรกศีลธรรมมากเกินไปจนเกินไปจนเด็กเบื่อ ดังนั้นการเลือกนิทานให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยนั้นการเลือกควรคำนึงถึงวัยของเด็กเป็นสำคัญ ตลอดจนเนื้อเรื่องและลักษณะของหนังสือนิทานจะทำให้ได้นิทานที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจและพัฒนาการตามวัยของเด็กได้เป็นอย่างดี ส่วนนิทานที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กไม่ควรนำมาเล่าให้เด็กฟังเป็นอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า การเลือกเรื่องผู้เล่านิทานจะต้องเป็นผู้ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการพิจารณาเรื่องให้เหมาะสมกับเด็ก และนำเรื่องที่เลือกสรรแล้วมาปรุงแต่งด้วยเทคนิค กระบวนการ และสร้างสรรค์ให้เรื่องนิทานที่เลือกนั้นมีเสน่ห์น่าสนใจเร้าความสนใจและเหมาะสมสำหรับเด็กตามแต่ละโอกาส

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร (2553, หน้า 60) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยคและการพูดเรื่องราว มีค่าสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จิรวรรณ นนทะชัย (2555, หน้า 73) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นนิทานประกอบการวาดภาพ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดง ประกอบการเล่นนิทานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคำศัพท์การพูดประโยคและการพูดเรื่องราว มีค่าสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ณัฐวดี ศิลากรณ์ (2556, หน้า 58-59) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบหุ่น ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบหุ่นมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยต่าง ๆ สรุปว่า นิทานเป็นสิ่งที่เด็กชื่นชอบ ซึ่งส่งผลดีต่อการเรียนรู้จึงมีการนำนิทานมาใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก เช่น พฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ ความซื่อสัตย์ พฤติกรรมความช่วยเหลือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถทางภาษา กระบวนการคิด จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เกิดพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่เกิดจากการมีประสบการณ์ตรงทางภาษาการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมทางภาษาที่กระตุ้นความสนใจเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาอย่างเหมาะสมกับอายุและประสบการณ์เดิมในบรรยากาศที่อิสระและผ่อนคลายโดยมีการยอมรับจะทำให้เด็กมีความสามารถทางภาษาสูงขึ้น ซึ่งการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นนวัตกรรมการสอนภาษาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและหลักการจัดประสบการณ์ดังกล่าว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยอายุ 3-4 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย ตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนเด็กปฐมวัย 10 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยอายุ 3-4 ปี ปีการศึกษา 2560 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย ตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี โดยใช้วิธีการบันทึกพฤติกรรมและวิเคราะห์พฤติกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน
2. แบบบันทึกทักษะทางภาษาด้านการอ่าน
3. แบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

การสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน

1.1 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

1.2 ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน

1.3 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน

1.4 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานของเด็กปฐมวัยอายุ 3-4 ปี จำนวน 3 แผน โดยใช้นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 เรื่อง เป็นหัวข้อในการเขียนแผนซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม สื่อ และการประเมินผล นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้มีขั้นตอนในการเลือก ดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยได้สำรวจและคัดเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ “เอ๊ะ หายไปไหน” , “ปุน้อยตามหาแม่” , “เจ้าหนูหุหุหาย” โดยพิจารณาจากเกณฑ์การคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยของบุษบง ต้นติวส์ (2535) ดังนี้

1.4.1.1 เป็นเรื่องง่าย มีความสมบูรณ์ในตัว เป็นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กคาดคะเนเรื่องได้บ้าง อาจสอดแทรกเกร็ดที่ชวนให้เด็กสงสัยว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป เพื่อให้เรื่องน่าตื่นเต้น

1.4.1.2 มีบทสนทนา เพราะเด็กยังไม่สามารถฟังเรื่องราวที่เป็นความเรียง

1.4.1.3 มีคำกล่าวซ้ำ สัมผัส และคำวลี ที่เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว

1.4.1.4 ใช้ภาษาสละสลวย เหมาะสมกับวัยของเด็ก

1.4.1.5 เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในครอบครัว เกี่ยวพันกับชีวิตประจำวันเด็กและส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่คุ้นเคย

1.4.1.6 จบด้วยความสุขและมีคติสอนใจหรือเป็นเรื่องราวที่ให้ข้อคิดแก่เด็ก สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กด้วย

1.4.2 นำนิทานจำนวน 3 เรื่อง ไปตรวจสอบระดับความยากง่ายของภาษาและความเหมาะสมในเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้รายงานทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการบันทึกจากแบบบันทึกและแบบสังเกตทักษะด้านการอ่านนิทานของเด็กปฐมวัย

2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบบันทึกและแบบสังเกตทักษะด้านการอ่านนิทานของเด็กปฐมวัย

3. วิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบบันทึกและแบบสังเกตทักษะด้านการอ่านนิทานของเด็กปฐมวัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร P

$$\text{สูตร} \quad P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของคะแนน โดยใช้สูตร

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\begin{array}{lll} \text{เมื่อ} & \bar{X} & \text{แทน ค่าเฉลี่ย} \\ & \sum X & \text{แทน ผลรวมของคะแนน} \\ & N & \text{แทน จำนวนคะแนน} \end{array}$$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยศึกษาจากกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (Quasi-experimental design) โดยใช้วิธีการบันทึกพฤติกรรมและวิเคราะห์พฤติกรรม

การดำเนินการทดลอง มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เหมาะสม โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะมุมหนังสือมีการจัดหนังสือที่ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน มีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือก ซึ่งเป็นการจูงใจให้ผู้เรียนอยากอ่านเองเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและเพิ่มพูนความรู้
2. ดำเนินการทดลองโดยใช้กิจกรรมการอ่านนิทานร่วมกันเพื่อศึกษาทักษะทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัย ครั้งละ 20 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง
3. บันทึกทักษะทางภาษาด้านการอ่านหลังการทดลองและสังเกตความสนใจในการอ่านเป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์
4. เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะทางภาษาด้านการอ่านก่อนระยะทดลอง และระหว่างการทดลอง
5. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้ไปหาคะแนนของทักษะทางภาษาด้านการอ่านก่อนการทดลอง และหลังการทดลองโดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยร้อยละ
2. นำข้อมูลที่ได้ไปหาคะแนนของความสนใจในการอ่านก่อนการทดลอง และหลังการทดลองโดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรม ผู้วิจัยได้สังเกตความสนใจในการอ่านและประเมินค่าคะแนนจำนวน 3 สัปดาห์ มีรายการประเมิน 7 รายการ ดังนี้

1. ดูหนังสือที่ชอบ
2. พูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตนเอง
3. เปิดหนังสือดูรูปหรือข้อความตามลำพัง
4. พูดคุยเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์ หรือตัวหนังสือในขณะที่อ่านเมื่อถูกถาม
5. นำหนังสือให้เพื่อนดู พูดคุยเล่าเรื่องในหนังสือให้เพื่อนฟัง
6. ถามชื่อเรื่องของหนังสือที่ตนสนใจ
7. นำหนังสือมาให้ครูช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟัง

และในการอภิปรายผลข้อมูลการวิจัยเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรมมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปีโดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรม

ดังนั้นเพื่อให้การเสนอผลการวิจัยเกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงจัดกระทำข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลังการทดลอง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิจัย

N	แทน จำนวนเด็กปฐมวัย
$\sum x$	แทน ผลรวม
$\bar{x}$	แทน ค่าเฉลี่ย
D	แทน ค่าความแตกต่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง การวิเคราะห์นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

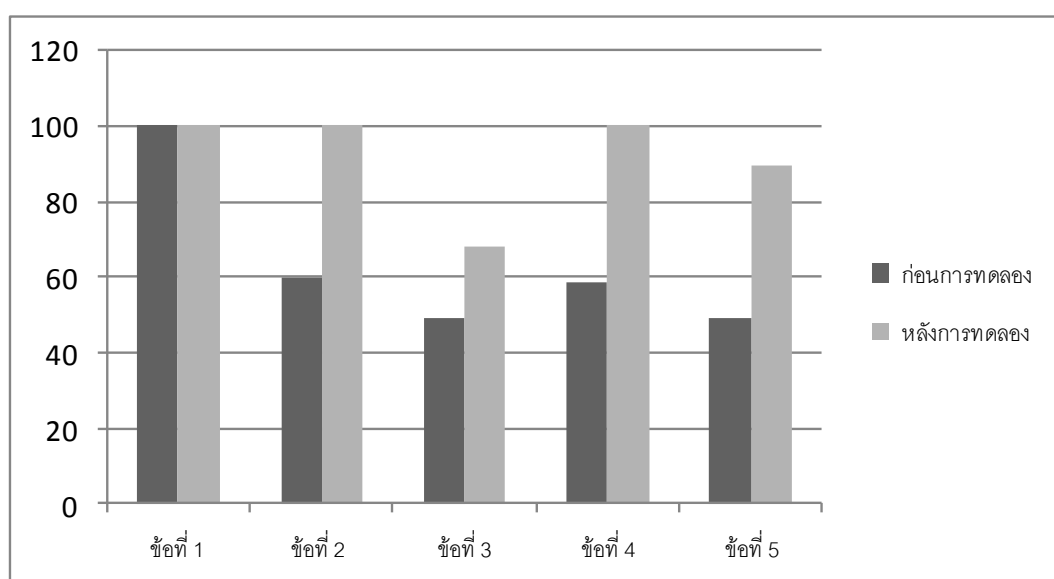
1. การเปรียบเทียบทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยภาพรวมและรายข้อ ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลังการทดลอง โดยภาพรวมและรายข้อ

พฤติกรรม	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			<i>D</i>	
	Σx	$\bar{x}$	ร้อยละ	Σx	$\bar{x}$	ร้อยละ	$\bar{x}$	ร้อยละ
1. บอกชื่อตัวอักษรได้	150	5	100	150	5	100	0	0
2. จำคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันได้	90	3	60	150	5	100	2	40
3. อ่านออกเสียงคำได้ถูกต้อง	74	2.46	49.33	102	3.4	68	0.94	18.67
4. อ่านคำจากรูปภาพได้	88	2.93	58.66	150	5	100	2.07	41.34
5. บอกความหมายของคำได้	74	2.46	49.33	134	4.46	89.33	2	40
Σx ($N = 10$)	476	15.85	63.46	686	22.86	91.46	7.01	28

จากตารางที่ 1 ปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานมีทักษะทางภาษาด้านการอ่านโดยภาพรวมและรายข้อก่อนการทดลอง ได้แก่ การบอกชื่อตัวอักษรได้ถูกต้องเป็นลำดับแรกร้อยละ 100 ลำดับถัดมาการจำคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันร้อยละ 60 ลำดับถัดมาการอ่านคำจากรูปภาพได้ร้อยละ 58.66 และลำดับสุดท้ายการอ่านออกเสียงคำได้ถูกต้องได้ร้อยละ 49.33 ส่วนหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงทางทักษะทางด้านการอ่านคำจากรูปภาพได้ร้อยละ 100 ลำดับถัดมาการบอกความหมายของคำได้ร้อยละ 89.33 ลำดับสุดท้ายการอ่านออกเสียงคำได้ถูกต้องร้อยละ 68

แผนภูมิที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลังการทดลอง

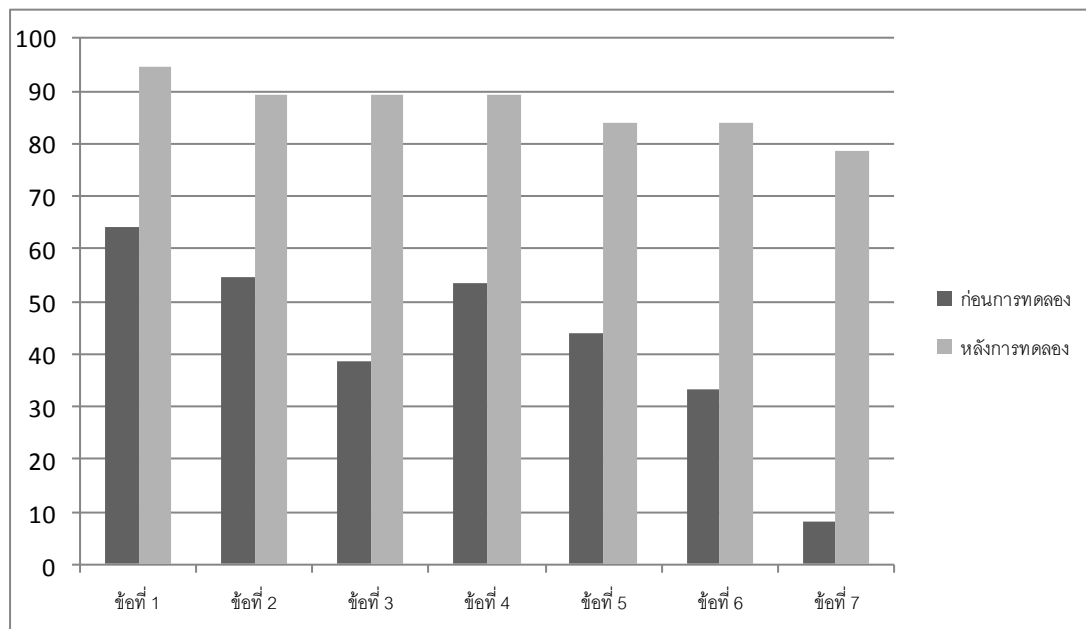
จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงทักษะทางภาษาด้านการอ่านคิดเป็นร้อยละ 28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงด้านการอ่านคำจากรูปภาพเป็นลำดับแรกร้อยละ 41.34 ลำดับถัดมาการจำคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันได้และบอกความหมายของคำร้อยละ 40 ลำดับถัดมาการอ่านออกเสียงคำได้ถูกต้องร้อยละ 18.67 และลำดับสุดท้ายการบอกชื่อตัวอักษรได้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากเด็กปฐมวัยสามารถทำได้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลังการทดลอง โดยภาพรวมและรายข้อ

พฤติกรรม	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			<i>D</i>	
	Σx	$\bar{x}$	ร้อยละ	Σx	$\bar{x}$	ร้อยละ	$\bar{x}$	ร้อยละ
1. ดูหนังสือที่ชอบ	96	3.2	64	142	4.73	94.66	1.53	30.66
2. พูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตนเอง	82	2.73	54.66	134	4.46	89.33	1.73	34.67
3. เปิดหนังสือดูรูปหรือข้อความตามคำฟัง	58	1.93	38.66	134	4.46	89.33	2.53	50.67
4. พูดคุยเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์หรือตัวหนังสือในขณะที่อ่านเมื่อถูกถาม	80	2.66	53.33	134	4.46	89.33	1.8	36
5. นำหนังสือให้เพื่อนดู พูดคุยเล่าเรื่องในหนังสือให้เพื่อนฟัง	66	2.2	44	126	4.2	84	2	40
6. ถามชื่อเรื่องของหนังสือที่ตนสนใจ	50	1.66	33.33	126	4.2	84	2.54	50.67
7. นำหนังสือมาให้ครูช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟัง	12	0.4	8	118	3.93	78.66	3.53	70.66
$\Sigma x (N = 10)$	444	14.78	42.28	914	30.44	87.04	15.66	44.76

จากตารางที่ 2 ปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน มีความสนใจในการอ่านโดยภาพรวมและรายข้อ ได้แก่ ก่อนการทดลองดูหนังสือเรื่องที่ชอบ เป็นลำดับแรกร้อยละ 64 ลำดับถัดมาพูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาตนเองร้อยละ 54.66 ลำดับ ถัดมาพูดคุยเกี่ยวกับภาพสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือในขณะที่อ่านเมื่อผู้ใหญ่ถามร้อยละ 53.33 ลำดับถัดมา นำหนังสือให้เพื่อนดู พูดคุย และเล่าเรื่องในหนังสือให้เพื่อนฟังร้อยละ 44 ลำดับถัดมา เปิดหนังสือ ดูรูปหรือข้อความตามคำฟังร้อยละ 38.66 ลำดับถัดมาถามชื่อเรื่องของหนังสือ ที่ตนสนใจร้อยละ 33.33 และลำดับสุดท้ายนำหนังสือมาให้ครูช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟังร้อยละ 8 ส่วนหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงความสนใจในการอ่านได้แก่ ดูหนังสือเรื่องที่ชอบเป็นลำดับแรก ร้อยละ 94.66 ลำดับถัดมาพูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาตนเอง เปิดหนังสือ ดูรูปหรือข้อความร้อยละ 89.33 ลำดับถัดมานำหนังสือให้เพื่อนดู พูดคุย และเล่าเรื่องในหนังสือ ให้เพื่อนฟังและถามชื่อเรื่องของหนังสือที่ตนสนใจร้อยละ 84 และลำดับสุดท้ายนำหนังสือมาให้ครู ช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟัง ร้อยละ 78.66

แผนภูมิที่ 2 การเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ก่อนและหลัง
การทดลอง โดยภาพรวมและรายข้อ

จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงความสนใจในการอ่านคิดเป็นร้อยละ 44.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงความสนใจในการอ่านด้านการนำหนังสือมาให้ครูช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟังเป็นลำดับแรกร้อยละ 70.66 ลำดับถัดมาเปิดหนังสือหรือข้อความตามลำพังและถามชื่อเรื่องของหนังสือที่ตนสนใจร้อยละ 50.67 ลำดับถัดมานำหนังสือให้เพื่อนดู พูดคุย และเล่าเรื่องในหนังสือให้เพื่อนฟังร้อยละ 40 ลำดับถัดมาพูดคุยเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์ หรือตัวหนังสือในขณะที่อ่านเมื่อผู้ใหญ่ถามร้อยละ 36 ลำดับถัดมาพูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาตนเองร้อยละ 34.67 และลำดับสุดท้ายดูหนังสือเรื่องที่ชอบร้อยละ 30.66

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทักษะทางภาษาด้านการอ่าน การจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน และงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน โดยใช้นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 เรื่อง เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน ดำเนินการสร้างแบบบันทึกทักษะทางภาษาด้านการอ่าน แบบสังเกตความสนใจในการอ่าน มีการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรง ตามหัวข้อและทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ตามหลักการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานกับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย จำนวน 3 สัปดาห์ วันละ 20 นาที สังเกตทักษะทางภาษาด้านการอ่านสังเกตความสนใจในการอ่าน

ขั้นที่ 3 นำผลการบันทึกพฤติกรรม จากแบบบันทึกทักษะทางภาษาด้านการอ่าน แบบสังเกตความสนใจในการอ่าน มาเปรียบเทียบทักษะทางภาษาด้านการอ่านก่อนและหลังการทดลอง และศึกษาแนวโน้มทักษะทางภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาด้านการอ่านหลังการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 28
2. เด็กปฐมวัยมีความสนใจในการอ่านหลังการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 44.76

อภิปรายผล

ทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือนิทานและวรรณกรรม มีประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผล ดังนี้

1. ทักษะทางภาษาด้านการอ่านผลการวิจัยพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานเด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาด้านการอ่าน ร้อยละ 63.46 หลังการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน เด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาด้านการอ่านร้อยละ 91.46 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 28 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นอย่างมีขั้นตอนโดยใช้นิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยมาจัดกิจกรรมบูรณาการทางภาษา ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมการอ่าน กิจกรรมการสื่อภาษา และกิจกรรมการอ่านอิสระ ทำให้เด็กบอกชื่อตัวอักษรได้มากขึ้น เมื่อผู้วิจัยถามเกี่ยวกับพยัญชนะไทยเด็กทุกคนบอกตัวพยัญชนะที่กำหนดได้ถูกต้อง

2. ความสนใจในการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานเด็กปฐมวัยมีความสนใจในการอ่านร้อยละ 42.28 หลังการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานเด็กปฐมวัยมีความสนใจในการอ่านร้อยละ 87.04 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 44.76 เนื่องจากการจัดกิจกรรม การอ่านนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้นิทานที่มีเนื้อหาเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย มีการจัดทำแผนภาพนิทานที่มีรูปภาพสีสันสวยงาม และมีตัวหนังสือขนาดใหญ่ให้เด็กมองเห็นได้ชัดเจนช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าเรื่องด้วยตนเองได้แสดง ความคิดเห็น ชักถามสิ่งที่อยากรู้ ได้แสดงพฤติกรรมอย่างเสรี

การดูหนังสือเรื่องที่ชอบ ก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานเด็กจะไม่ค่อยสนใจหยิบจับ หรือเปิดดูหนังสือมากนักโดยส่วนใหญ่จะเลือกใช้เวลาในช่วงกิจกรรมเสรีทำกิจกรรมอื่น เช่น เล่นบล็อก เล่นบทบาทสมมติ ซึ่งอาจเป็นเพราะความสนใจของเด็กวัยนี้ยังมีไม่มาก หลังจัดกิจกรรมการอ่านนิทานหนึ่งสัปดาห์ เด็กเริ่มมีความสนใจหนังสือมากขึ้น คือ เมื่อถึงกิจกรรมเสรีเด็กจะเข้ามาหนังสือหยิบหนังสือที่ตนสนใจมาเปิดดู เด็กเริ่มชักชวนเพื่อนให้มาอ่านหนังสือ เนื่องจากเด็กเริ่มมีความคุ้นเคยกับหนังสือ จึงทำให้อยากอ่านหนังสือมากขึ้น เด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลาวางอ่านหนังสือนิทานที่ตนสนใจ ซึ่งนิทานที่เด็กเลือกอ่านจะเป็นนิทานที่ผู้วิจัยเคยเล่าให้ฟัง จากการศึกษาจะเห็นว่า การจัดกิจกรรมการอ่านนิทานสม่ำเสมอ ทำให้เด็กเกิดความสนใจในการดูหนังสือเนื่องจากเด็กคุ้นเคยกับคำและเรื่องราวในนิทานมีความประทับใจในเรื่องราวและตัวละคร การพูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตนเองก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานเด็กไม่ค่อยพูดคุยเรื่องราวในนิทานจะสนใจเพียงแค่เปิดดูรูปภาพเท่านั้น เนื่องจากเด็กยังไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการอ่านไม่รู้จักรับคำและอ่านไม่ได้ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการอ่านนิทานช่วยเพิ่มความสนใจในการอ่านให้สูงขึ้น เพราะนิทานเป็นสื่อที่ช่วยในการถ่ายทอดภาษาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เด็กสามารถรับรู้และเข้าใจได้ง่ายที่สุดมีเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อน มีแก่นของเรื่องที่น่าสนใจและสามารถเสริมสร้างจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กได้อีกทางด้วย โดยครูจะต้องรู้จักและเข้าใจธรรมชาติของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกหนังสือที่ชอบได้แสดงความคิดเห็นของตนทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการกระตุ้นให้เกิดทักษะภาษาด้านการอ่านมากขึ้นสอดคล้องกับ Holdaway (อ้างใน สุภัทรา คงเรือง, 2539) ที่ได้จัดพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัยตามลำดับพัฒนาการโดยเริ่มจากดูหนังสือเรื่องที่ชอบ พูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตน อ่านข้อความที่มีตัวอักษร และคำที่เห็นกันอยู่เป็นประจำ

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. ในการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน หากคุณครูใช้น้ำเสียงและท่าทางประกอบร่วมด้วยจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลินและจดจำเรื่องราวได้ดี
2. การจัดกิจกรรมการอ่านนิทานในช่วงก่อนนอนเวลากลางวันและก่อนกลับจะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. การที่จะให้เด็กเกิดทักษะทางภาษาควรเน้นทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และ เขียนควบคู่กันไปในการจัดกิจกรรม

2. ในการจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคล เพราะเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการทางภาษาแตกต่างกันบางกิจกรรม เด็กบางคนอาจไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียนทำให้ตามเพื่อนไม่ทัน

3. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานควรมีขนาดใหญ่ มีเรื่องราวเนื้อหา ที่เหมาะสมทันสมัย และหลากหลายโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานกับการจัดกิจกรรมแนวอื่นที่ส่งเสริมทักษะทางภาษา

2. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร.(2553).พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ
แสดงประกอบการเล่านิทาน.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ.(2547ก).คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี
(พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรมวิชาการ.(2547ข).คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี
(พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ.(2543).การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรส
โปรดักส์.
- เกริก ยืนพันธ์.(2539).การเล่านิทาน.(พิมพ์ครั้งที่2).กรุงเทพฯ : สุวีริสาส์น.
- จิรวรรณ นนทะชัย.(2555).ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ
เล่านิทานประกอบภาพวาด.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐวดี ศิลากรณ์.(2556).ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่า
นิทาน.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุษบง ต้นติววงศ์.(2535).มิติใหม่การสอนระดับปฐมวัย.ในเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง
นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ
- ประมวญ ดิคนินสัน.(2536).เมื่อลูกรักได้ครูดี. กรุงเทพฯ : พับลิคบิสิเนส พรินท์.
- พัชรี ผลโยธิน และวรรณาท รักสกุลไทย.(2543).มิติใหม่ในการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือของ
เด็กปฐมวัย. ม.ป.ท.
- ภารดี ศรีประยูร.(2542).รูปแบบการเล่านิทานที่ส่งผลต่อการฟัง.นทพบุรี : อัมรินทร์พรินต์.
- เยาวพา เดชะคุปต์.(2542).การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอพีกราฟิกส์ ดีไซน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2546).พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊ค
พับลิเคชั่นส์.
- สมใจ บุญอูร์พิภิญโญ.(2539).นิทานสำหรับเด็ก.วารสารการศึกษา.
- สมศักดิ์ ปริบูรณ์.(2542).นิทานความสำคัญและประโยชน์.สถาบันราชภัฏจอมบึง.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2541).คู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็น
ศูนย์กลางการเรียนรู้ก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สันทพัฒน์ อรุณธารี.(2542).นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- หรรษา นิลวิเชียร.(2535).ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อารี สันทรวี.(2535).นวัตกรรมการปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อ.ดร.อารีย์ พรหมเล็ก	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. อ.ดร.สุนทร เทียนงาม	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
3. อาจารย์เกษมศรี ตันทพาทย์	ครูโรงเรียนอนุบาลห้วยคต (บ้านชุมทหารวิทยา)
อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน

หลักการและเหตุผล

การจัดกิจกรรมการอ่านนิทานร่วมกันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถทำได้หลายวิธีการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นวิธีการหนึ่งที่เน้นความสำคัญของเด็กโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดอย่างอิสระทุกขั้นตอนจากการกระตุ้นด้วยคำถามปลายเปิดการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผ่านการแสดงผลงานในการดำเนินกิจกรรมเด็กจะเกิดการเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนทั้งนี้ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการวางแผนการจัดกิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เตรียมสื่อ อุปกรณ์ รวมทั้งการถามคำถามในนิทานเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน

1. เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน

1. ลักษณะของเนื้อหาิทานควรเป็นนิทานที่เหมาะสมกับวัยของเด็กโดยมีเนื้อหาที่น่าสนใจเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ชวนให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิด มีเรื่องราวที่เข้าใจได้ง่ายไม่ซับซ้อน

2. การจัดกิจกรรมการอ่านนิทานควรจัดทุกวันในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ระยะเวลา 3 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน วันละ 20 นาที

3. การปฏิบัติกิจกรรมดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม

- 3.2 ดำเนินกิจกรรมตามลำดับ คือ

วันที่ 1

1. ครูชักชวนให้เด็กสนใจด้วยการท่องคำคล้องจอง

2. ครูชักชวนให้เด็กสนใจหนังสือนิทาน เช่น ให้เด็กสังเกตภาพที่หน้าปกหนังสือว่ามีรูปภาพอะไรบ้าง คาดเดาชื่อเรื่องหรือเหตุการณ์

3. ครูเล่านิทานจากหนังสือนิทาน จากนั้นเด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับตัวละครในนิทาน

4. ครูให้เด็กบอกคำที่ตนเองจดจำได้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

5. ครูเขียนคำที่เด็กบอกลงในกระดานแล้วติดไว้บนกระดานดำ

6. ครูอ่านคำที่เขียนไว้และให้เด็กอ่านตามทีละคำ

วันที่ 2

1. ครูชักชวนให้เด็กสนใจด้วยการท่องคำคล้องจอง

2. ครูเล่าเรื่องซ้ำจากแผ่นภาพนิทาน จากนั้นเด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทาน

3. ครูให้เด็กบอกคำที่ตนเองจดจำได้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

4. ครูเขียนคำที่ได้บอกลงในกระดานแล้วติดไว้บนกระดานดำ

5. ครูอ่านคำที่เขียนไว้และให้เด็กอ่านตามทีละคำ

วันที่ 3

1. ครูชักชวนให้เด็กสนใจด้วยการท่องคำคล้องจอง

2. ครูให้อาสาสมัครออกมาเล่านิทานจากแผ่นภาพ นิทาน และร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในนิทาน

3. ครูให้เด็กบอกคำที่ตนเองจดจำได้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

4. ครูเขียนคำที่ได้บอกลงในกระดานแล้วติดไว้บนกระดานดำ

5. ครูอ่านคำที่เขียนไว้และให้เด็กอ่านตามทีละคำ

วันที่ 4

1. ครูชักชวนให้เด็กสนใจด้วยการท่องคำคล้องจอง

2. ครูให้อาสาสมัครออกมาเล่านิทานจากแผ่นภาพนิทาน และร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในนิทาน

3. ครูให้เด็กบอกคำที่ตนเองจดจำได้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

4. ครูเขียนคำที่ได้บอกลงในกระดานแล้วติดไว้บนกระดานดำ

5. ครูอ่านคำที่เขียนไว้และให้เด็กอ่านตามทีละคำ

วันที่ 5

1. ครูชักชวนให้เด็กสนใจด้วยการท่องคำคล้องจอง

2. ครูให้อาสาสมัครออกมาเล่านิทานจากแผ่นภาพนิทาน และร่วมกันสนทนาสรุปเรื่องราวในนิทาน

3. ครูให้เด็กบอกคำที่ตนเองจดจำได้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

4. ครูเขียนคำที่ได้บอกลงในกระดานแล้วติดไว้บนกระดานดำ

5. ครูทบทวนโดยอ่านคำที่เขียนไว้และให้เด็กอ่านตามทีละคำ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม

2. สังเกตจากการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

3. สังเกตจากการเรียงลำดับเหตุการณ์

4. สังเกตจากการเล่านิทาน

5. สังเกตจากการบอกคำ

6. สังเกตจากการอ่านคำ

บทบาทครู

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน

2. จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่จะใช้ในการเล่านิทานให้พร้อม

3. เล่านิทานให้เด็กฟัง และถามคำถามที่ส่งเสริมการคิดและเหตุการณ์ต่าง ๆ ระหว่างการเล่านิทาน

4. ครูยอมรับความคิดเห็นของเด็กทุกคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ให้ความสำคัญและสนใจเด็กทุกคน ถ้าเด็กส่วนหนึ่งไม่สนใจ ครูควรใช้วิธีที่เหมาะสมในการชี้ชวนให้เด็กสนใจนิทานและการตอบคำถาม
6. สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข คือ บรรยากาศที่สนับสนุนให้เด็กได้คิดและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

บทบาทเด็ก

1. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการฟังนิทาน
2. คิดและร่วมสนทนาตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน
3. เลือกเขียนคำที่ตนสนใจ

สื่อและอุปกรณ์

1. หนังสือนิทาน
2. คำคล้องจอง
3. กระดานดำ

แผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย

นิทาน เรื่อง ปูน้อยตามหาแม่

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถท่องคำคล้องจองได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานได้
3. เพื่อให้เด็กบอกคำที่ปรากฏในนิทานได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง “จับปูดำขยำปูนา”

จะจับปูดำขยำปูนา	จะจับปูม้า คว่ำปูทะเล
สนุกจริงเอ๋ย	แล้วเลยนอนเปล
ชะโอะชะเห่	นอนในเปลหลับไป
ชะโอะชะเห่	นอนในเปลหลับไป

ขั้นสอน

2. ครูชักชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับชื่อหนังสือนิทาน
3. ครูเล่านิทานเรื่อง “ปูน้อยตามหาแม่” โดยชี้คำในขณะที่ย่านไปด้วยจากนั้นเด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับตัวละครในนิทานโดยครูใช้คำถาม เช่น
 - ตัวละครมีใครบ้าง
 - เด็ก ๆ ชอบตัวละครตัวไหนมากที่สุด เพราะอะไร
4. ครูให้เด็กบอกคำที่ตนจำได้จากเนื้อเรื่องในนิทานว่ามีอะไรบ้าง เช่น ปูน้อย นก เต่า ฯลฯ โดยครูเขียนคำที่เด็กบอกลงในกระดานแล้วติดไว้บนกระดานดำ

ขั้นสรุป

5. เด็กและครูร่วมกันอ่านคำที่ติดไว้บนกระดานดำ

สื่อ

1. หนังสือนิทานเรื่อง “จับปูดำขยำปูนา”
2. กระดานดำ
3. เพลงจับปูดำขยำปูนา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการท่องคำคล้องจอง
2. สังเกตจากการตอบคำถาม
3. สังเกตจากการบอกคำ

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนจากพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 ไม่ปรากฏพฤติกรรมการอ่านที่กำหนดในแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

ให้คะแนน 1 ปรากฏพฤติกรรมการอ่านตามที่กำหนดในแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

แผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย
นิทาน เรื่อง เอ๊ะ! หายไปไหนนะ

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถร้องเพลงและสามารถพูดคำซ้ำๆจากนิทานได้
2. เพื่อให้เด็กตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานได้
3. เพื่อให้เด็กบอกคำที่ปรากฏในนิทานได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง “ช้าง”

ช้าง ช้าง ช้าง

น้องเคยเห็นช้างหรือเปล่า

ช้างมันตัวโตไม่เบา

จมูกยาว ๆ เรียกว่างวง

สองเขี้ยวโตงวงเรียกว่างา

มีหู มีตา หางยาว

ขั้นสอน

2. ครูชักชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับชื่อหนังสือนิทาน

3. ครูเล่านิทานเรื่อง “เอ๊ะ! หายไปไหนนะ” โดยชี้คำในขณะที่ย่านไปด้วย จากนั้นเด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับตัวละครในนิทานโดยครูใช้คำถาม เช่น

- ตัวละครมีใครบ้าง

- เด็ก ๆ ชอบตัวละครตัวไหนมากที่สุด เพราะอะไร

4. ครูให้เด็กบอกคำที่ตนจำได้จากเนื้อเรื่องในนิทานว่ามีอะไรบ้าง เช่น ช้างน้อย มะลินกกระจิบ ฯลฯ โดยครูเขียนคำที่เด็กบอกลงในกระดานแล้วติดไว้บนกระดานดำ

ขั้นสรุป

5. เด็กและครูร่วมกันอ่านคำที่ติดไว้บนกระดานดำ

สื่อ

1. หนังสือนิทานเรื่อง “เอ๊ะ! หายไปไหนนะ”
2. กระดานดำ
3. เพลงช้าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร้องเพลง
2. สังเกตจากการตอบคำถาม
3. สังเกตจากการบอกคำ

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนจากพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 ไม่ปรากฏพฤติกรรมการอ่านที่กำหนดในแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

ให้คะแนน 1 ปรากฏพฤติกรรมการอ่านตามที่กำหนดในแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

แผนการจัดกิจกรรมการอ่านนิทาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย

นิทาน เรื่อง เจ้าหมูหุหุย

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถท่องคำคล้องจองได้
2. เพื่อให้เด็กตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานได้
3. เพื่อให้เด็กบอกคำที่ปรากฏในนิทานได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง “หมู”

เอาหมูหมีมา ใส่หมูหมู เอาหมูหมูมา ใส่หมูหมี หมูหมูหมี เอาหมูหมีมาใส่หมูหมู

ขั้นสอน

2. ครูชักชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับชื่อหนังสือนิทาน

3. ครูเล่านิทานเรื่อง “เจ้าหมูหุหุย” โดยชี้คำในขณะที่ย่านไปด้วย จากนั้นเด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับตัวละครในนิทานโดยครูใช้คำถาม เช่น

- ตัวละครมีใครบ้าง

- เด็ก ๆ ชอบตัวละครตัวไหนมากที่สุด เพราะอะไร

4. ครูให้เด็กบอกคำที่ตนจำได้จากเนื้อเรื่องในนิทานว่ามีอะไรบ้าง เช่น หมู จระเข้ ฯลฯ โดยครูเขียนคำที่เด็กบอกลงในกระดานแล้วติดไว้บนกระดานดำ

ขั้นสรุป

5. เด็กและครูร่วมกันอ่านคำที่ติดไว้บนกระดานดำ

สื่อ

1. หนังสือนิทานเรื่อง “เจ้าหมูหุหุย”
2. กระดานดำ
3. คำคล้องจองหมู

การประเมินผล

1. สังเกตจากการท่องคำคล้องจอง
2. สังเกตจากการตอบคำถาม
3. สังเกตจากการบอกคำ

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนจากพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 ไม่ปรากฏพฤติกรรมการอ่านที่กำหนดในแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

ให้คะแนน 1 ปรากฏพฤติกรรมการอ่านตามที่กำหนดในแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

แบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

แบบสังเกตความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยอายุ 3-4 ปี

คำชี้แจง

แบบสังเกตความสนใจในการอ่านเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมโดยการบันทึกพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกช่วงเวลาในการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านคือช่วงเวลา 09.30-09.45 น. เป็นเวลา 3 สัปดาห์

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

คะแนนจากพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 ไม่ปรากฏพฤติกรรมกรรมการอ่านที่กำหนดในแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

ให้คะแนน 1 ปรากฏพฤติกรรมกรรมการอ่านตามที่กำหนดในแบบสังเกตความสนใจในการอ่าน

แบบสังเกตความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี

ชื่อ ด.ช./ด.ญ.

พฤติกรรม	วันที่				
	1	2	3	4	5
1. ดูหนังสือที่ชอบ					
2. พูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตนเอง					
3. เปิดหนังสือดูรูปหรือข้อความตามลำพัง					
4. พูดคุยเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์ หรือตัวหนังสือในขณะที่อ่านเมื่อถูกถาม					
5. นำหนังสือให้เพื่อดู พูดคุยเล่าเรื่องในหนังสือให้เพื่อนฟัง					
6. ถามชื่อเรื่องของหนังสือที่ตนสนใจ					
7. นำหนังสือมาให้ครูช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟัง					
รวมคะแนน					

แบบบันทึกทักษะทางภาษาด้านการอ่าน

แบบสังเกตข้อมูลพื้นฐานทักษะด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

ชื่อเด็ก/วัน เดือน ปี	พฤติกรรมที่ปรากฏ (ตัวแปรตาม)	การสะท้อนพฤติกรรม
1. ชื่อ..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2560 เวลา.....น. ช่วงกิจกรรม.....		
2. ชื่อ..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2560 เวลา.....น. ช่วงกิจกรรม.....		
3. ชื่อ..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2560 เวลา.....น. ช่วงกิจกรรม.....		

ภาคผนวก ค

ตารางที่ 3 คะแนนพฤติกรรมด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมรายด้านแต่ละบุคคล

คนที่	พฤติกรรมด้านการอ่าน						ร้อยละ
	ข้อที่ 1	ข้อที่ 2	ข้อที่ 3	ข้อที่ 4	ข้อที่ 5	Σx	
1	20	19	17	17	15	88	88
2	20	19	17	18	15	89	89
3	20	15	13	16	13	77	77
4	20	19	17	18	15	89	89
5	20	19	17	17	15	88	88
6	20	15	13	16	13	77	77
7	20	15	11	12	13	71	71
8	20	15	11	12	13	71	71
9	20	15	13	16	13	77	77
10	20	15	11	12	13	71	71

ตารางที่ 4 คะแนนพฤติกรรมแสดงความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมรายด้านแต่ละบุคคล

คนที่	ความสนใจในการอ่าน							Σx	ร้อยละ
	ข้อที่ 1	ข้อที่ 2	ข้อที่ 3	ข้อที่ 4	ข้อที่ 5	ข้อที่ 6	ข้อที่ 7		
1	18	15	12	19	12	14	9	99	70.71
2	18	15	11	19	12	14	9	99	70.71
3	15	15	15	15	11	10	9	90	64.28
4	18	15	12	19	12	14	9	99	70.71
5	18	15	12	19	12	14	9	99	70.71
6	15	15	15	15	11	10	9	90	64.28
7	12	10	9	6	10	8	6	61	43.57
8	12	10	9	6	10	8	6	61	43.57
9	15	15	15	15	11	10	9	90	64.28
10	12	10	9	6	10	8	6	61	43.57

ภาคผนวก ง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางลัดดา โกวิน
วัน เดือน ปีเกิด	19 พฤษภาคม พ.ศ. 2525
สถานที่เกิด	อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	25/1 หมู่ 6 ตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี 61170
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยครูดูแลเด็ก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสุขฤทัย ตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
พ.ศ. 2555	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
พ.ศ. 2560	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยสวน

